

**Slutrapport
Utvärdering av ESF-projektet**

Bas Kalmar

Augusti 2020

SAMMANFATTNING

VETA Advisor har utvärderat ESF-projektet ”Bas Kalmar”.

Projektets målgrupp var nyanlända kvinnor och män med kort eller ingen utbildningsbakgrund. Syftet var att förbereda deltagarna för att bättre klara sina SFI-studier och på så sätt öka deras förutsättning att etablera sig i Sverige och gå vidare till arbete eller studier. På grund av Covid-19 pandemin under våren 2020 minskade antalet nyanlända till Sverige och Kalmar drastiskt, och kommunen beslutade att avsluta projektet i förtid då behovet upphörde när kommunen inte tog emot nyanlända.

Utvärderingen visade att projektet var väl genomfört, och att aktiviteterna var väl anpassade både till deltagarna och deras behov samt till övriga samarbetsaktörer in kommunen. Trots att projektet inte fortgick under hela projekttiden pekar utvärderingen på att man uppfyllde eller var på god väg att uppfylla projektmålen på individnivå. På organisationsnivå var målet att skapa en hållbar modell för att arbeta med målgruppen kvinnor och män med kort eller ingen utbildningsbakgrund. Även här visar utvärderingen att projektet utvecklade en modell och utförde ett bra arbete mot implementering, men på grund av pandemin och beslutet om att lägga ner Bas Kalmar uppnåddes inte implementeringen.

Sammanfattning	1
1. Om projektet	3
1.1. Bakgrund	3
1.2. Om projektet	4
2. Utvärderingen	6
2.1. Utvärderingens syfte	6
2.2. Utvärderingens faser	6
Utvärderingens genomförande	7
Fallstudier	7
Intervjustudier	8
Avstämning med projektledare och projektgrupp	9
Återkoppling av utvärderingsresultat	9
Stygruppsmöten	9
2.2.1. Analysramar	9
Förändringsteori	9
Utvärderingskriterier	10
3. Resultat och analys	12
3.1. Förändringsteorin	12
Förändringsteorin på individnivå	13
Förändringsteorin på organisationsnivå	14
3.2. Resultat kopplat till genomförande	14
Hur projektet har genomförts och organiseras	15
Hur man har använt olika språkinsatser	16
Hur pandemin påverkade genomförandet	17
Samverkan med andra aktörer	18
Individernas perspektiv på genomförandet	19
Sammanfattande analys av genomförandet	20
3.3. Resultat kopplade till relevans	21
Inre relevans: projektets insatser kopplade till målen	21
Relevans för Kalmar kommun	22
Sammanfattande analys om projektets relevans	24
3.4. Resultat kopplade till måluppfyllelsen	24
Mål på individnivå	25
Mål på organisationsnivå	29
Sammanfattande analys om projektets måluppfyllelse	30
3.5. Resultat kopplade till Hållbarhet	30
Sammanfattande analys om projektets Hållbarhet	32
4. Slutsatser	34
5. Referenser	37

1. OM PROJEKTET

I detta avsnitt presenteras en kort bakgrund till projektet samt vad projektet handlar om och hur det är organiserat.

1.1. BAKGRUND

Nyanlända personer som får uppehållstillstånd i Sverige som flyktingar, kvotflyktingar, skyddsbehövande och deras anhöriga ingår i etableringsuppdraget som samordnas av Arbetsförmedlingen. I myndighetens uppdrag ska förutsättningar skapas för att personer som är nya i Sverige snabbt ska komma i arbete eller utbildning genom olika insatser som ska skynda på processen. En av samverkansaktörerna är kommunerna som har i uppdrag att ta emot de nyanlända och hjälpa till med bostad, ansvara för skola, barnomsorg, undervisning i svenska (SFI), samhällsorientering, vuxenutbildning och sociala insatser vid behov.

I Kalmar kommun hade man före projektets Bas Kalmars start en modell där alla nyanlända fick gå åtta veckor i en verksamhet som kallades för "Mötesplatsen". På Mötesplatsen fick personerna samhällsorientering och information om sin nya bostadsort. Efter de åtta veckorna lämnade man Mötesplatsen och påbörjade sina SFI-studier samt andra kompletterande insatser.

Projektiden till Bas Kalmar uppkom efter att flera aktörer som arbetade med nyanländas etablering kunde se brister i den befintliga processen. Ett av de tydligaste problemen var att etableringsprocessen var dåligt anpassad till de nyanlända som hade kort eller ingen formell utbildning. Många ur den målgruppen, som senare skulle bli projektets målgrupp, kunde inte tillgodogöra sig SFI-studierna som erbjöds tidigt i etableringsprocessen. Det visade sig att flera av de som påbörjade SFI-studier inte var mogna att ta sig till studier på den nivån.

Man identifierade att målgruppen behövde språkträning under en längre tid med andra metoder än vad SFI kunde ge. Dessutom saknade målgruppen grundläggande kunskaper i andra ämnen som var nödvändiga för att tillgodogöra sig SFI-studier. Arbetsförmedlingen skickade även målgruppen till andra insatser som krävde datavana samt skriv och läsförmåga och som inte var anpassade till målgruppen eftersom det inte fanns andra lämpliga aktiviteter. Resultatet blev att SFI-timmarna gick till spillo när flera i målgruppen deltog i SFI-studier utan att nå målen, eller avbröt sina studier. Detta medförde kostnader för samhället och en känsla av misslyckande för individerna och processen mot arbetsmarknaden eller fortsatta studier försvårades för målgruppen. I förlängningen riskerade även arbetslösheten att leda till utanförskap.

I linje med utlysningens (Diarienummer 2017/00484) syfte om att projekt inom utlysningen skulle arbeta med insatser som stärkte kvinnor och män som befann sig utanför arbetsmarknaden beslutade Kalmar kommun tillsammans med de andra samverkande (Arbetsförmedlingen och

SFI) aktörerna att göra en satsning på att effektivisera den befintliga etableringsprocessen för målgruppen nyanlända kvinnor och män med kort eller ingen utbildningsbakgrund. Med språkträning som en röd tråd i projektet Bas Kalmar, var ambitionen att utveckla och testa en ny modell som bättre kunde fånga upp de nyanlända med kort eller obefintlig utbildning i ett tidigt skede av etableringsprocessen. Syftet var att förbereda målgruppen för SFI-studier och på längre sikt arbetsmarknaden.

1.2. OM PROJEKTET

Bas Kalmar var en heltidsverksamhet som främst riktade sig till nyanlända kvinnor och män med kort eller ingen utbildningsbakgrund. Inom projektet fick deltagarna undervisning i svenska, modersmål och basämnen så som matte, hälsa och ”vardagsliv”. Ett viktigt inspel i deltagarnas schema var fysiska aktiviteter så som träning på gym, simning, cykelskola och promenader. Dessutom gjorde projektpersonalen regelbundna utflykter med deltagarna så att de fick utforska sitt eget närområde.

Personalstyrkan i projektet bestod av sju anställda med varierade roller. De var SFI-lärare, hälsopedagoger, coacher, administratörer och modersmållärare. Flera ur personalen kunde prata språk som var vanliga bland målgruppen såsom arabiska, kurmanji och dari vilket gjorde att de utöver sina ordinarie arbetsuppgifter även agerade språkstöd på lektionerna.

Genom undervisningen var projektet Bas Kalmars mål att:

- Förbättra kvinnor och mäns språkmässiga förutsättningar att tillgodogöra sig SFI-studier och förbättra deras kunskaper i allmänorienterande basämnen.
- Öka kvinnor och mäns delaktighet ge och känsla av socialt sammanhang redan i ett tidigt skede av etableringsprocessen.
- Höja kvinnor och mäns motivation, självförtroende, kunskap om möjligheter på den svenska arbetsmarknaden och till vidare studier.
- Förbättra kvinnor och mäns hälsa.
- Lika behandling - inga grupper utesluts eller behandlas avvikande utan inkluderas oavsett kön, ålder, etnicitet, religion, sexuell läggning och funktionshinder.
- Ge stöd i läs-och skrivinläring i sitt modersmål.

På lång sikt var de förväntade effekterna:

- Effektivare SFI studier med högre måluppfyllelse för deltagarna.
- En ny långsiktigt hållbar modell - för arbetet med kortutbildade i den inledande delen av etableringsprocessen - förankras i Kalmar och sprids i regionen och vidare.

I det "ordinarie" projektet gick deltagarna heldagar där olika lektioner varvades med fysisk aktivitet och utflykter. Under våren 2020 när Sverige och resten av världen drabbades av Covid-19 pandemin begränsades insatserna i projektet, men eftersom projektet inte räknades som en vuxenutbildning och behövdes ingen omställning till digital undervisning så som SFI och andra vuxenutbildningar tvingades göra för att minska smittspridningen. Däremot begränsade man Bas Kalmar för att öka förutsättningarna för deltagare och personal att hålla säkert avstånd till varandra. Det innebar att man delade deltagarna i två grupper där den ena fick gå på Bas Kalmar på förmiddagen och den andra gruppen på eftermiddagarna. Uppdelningen till halvdagar gjorde att man inte längre hade tidsutrymmet att erbjuda hela utbudet av projektets aktiviteter.

Covid-19 pandemin ledde även till att många länder stängde sina gränser för att begränsa smittspridningen och de flesta flygresor ställdes in. Det innebar i sin tur att Sverige tog emot väldigt få flyktingar och anhöriga vilket i sin tur innebar att underlaget för projektets deltagarbas minskade drastiskt. Till följd av detta beslutade Kalmar kommun att avsluta projektet i förtid då man ansåg att det inte fanns ett behov av verksamheten så länge det inte kom nya flyktingar, kvotflyktingar och skyddsbehövande eller deras anhöriga till Sverige. Projektet avslutades sju månader i förtid i augusti 2020.

2. UTVÄRDERINGEN

Under sommaren 2018 upphandlades en extern utvärderare till projektet och VETA Advisor fick detta uppdrag. I nedanstående avsnitt presenteras utvärderingens syfte, utvärderingsfrågorna, utvärderingens upplägg samt utvärderingens analysramar.

2.1.UTVÄRDERINGENS SYFTE

Den externa utvärderingens syfte var att undersöka effekterna av de insatser som genomfördes på både individ och organisationsnivå inom projektet. Projektet önskade att VETA skulle följa upp om projektet jobbade i enlighet med uppsatta mål så att de skulle kunna säkerställa att projektet fick ett lyckat resultat.

Utvärderingen var ett lärande karaktär vilket innebar att aktiviteterna utvärderades löpande och utvärderaren återkopplade resultaten regelbundet till projektet. Återkopplingen skedde främst genom lärseminarier där kunskapsutbyte mellan utvärderare och relevanta aktörer för projektet skedde för att projektet skulle kunna förbättras under hela projekttiden. Utvärderingen skulle vara en grund för lärande både under och efter projektgenomförandet.

Utvärderaren utarbetade tillsammans med uppdragsgivaren en utvärderingsplan och klargjorde samarbetsformen mellan utvärderare och projektledaren. Utvärderare och projektledaren skulle regelbundet ha kontakt under hela projekttiden.

Datainsamlingen skulle ske genom fallstudier hos projektet samt genom intervjuer med relevanta aktörer kopplade till projektet. Utvärderaren skulle löpande följa projektets utveckling och återkoppla till projektledarna, projektpersonalen och styrgruppen.

En skriftlig rapport ska nu färdigställas vid projektslut och utvärderarna stöttade även projektet i utformandet av den dokumentation som skulle finnas kvar när Bas Kamlar lades ner.

2.2.UTVÄRDERINGENS FASER

I den första inledande fasen av utvärderingen såg utvärderaren över projektets förändringsteori tillsammans med projektledningen. Förändringsteorin för Bas Kammar presenteras i avsnitt 3.1 nedan. Denna fas av utvärderingen brukar kallas ex-ante.

Under den andra fasen genomförde utvärderaren datainsamling genom fallstudier och intervjuer som syftade till att ge projektet underlag för vilka delar som var framgångsrika och vart projektets utmaningar fanns. Fallstudierna syftade dessutom till att ge styrgruppen, projektledning samt

andra relevanta aktörer underlag för styrning men också att kunna ta vara på projektets resultat och skapa långsiktiga effekter. Denna typ av processnära utvärdering brukar kallas formativ utvärdering.

Den tredje och sista fasen handlar om att summera resultat och ge en bild av projektets effekter. Detta brukar beskrivas som en summativ utvärdering. Den tar fasta på projektets resultat och kopplar dem till utlysningens och programmets förväntade effekter. Denna rapport ingår i denna fas.

UTVÄRDERINGENS GENOMFÖRANDE

Utvärderingen har bestått av datainsamling, analysarbete och återkoppling. Datainsamlingen har bestått av fallstudier hos Bas Kalmars verksamhet. Dessutom har strategiska aktörer kopplade till projektet intervjuats i två intervjustudier där den första studien hade fokus på hållbarhet och förutsättningar för att nå långsiktiga effekter och den andra hade fokus på relevans och effektivitet för samhällsaktörer som arbetar nära målgruppen.

Utöver detta har utvärderaren haft regelbundna avstämningsmöten med projektledaren och på det sättet hållit sig uppdaterad kring hur projektet utvecklats samt vilka utmaningar projektet stått inför.

Analysen har genomförts av utvärderaren och resultaten från denna har återkopplats till projektledaren och sedan till hela projektet och dess intressenter på regelbundna lärseminarier.

Utvärderingen bygger alltså på kvalitativa datainsamlingsmetoder och använder den samlade empirin för att beskriva och tolka hur projektet har utvecklats över tid, men framförallt för att studera vilka resultat som uppnåtts.

FALLSTUDIER

Våren 2019 och 2020 genomfördes fallstudier på projektet. 2019 skedde fallstudien på plats i Kalmar. Året senare, våren 2020, genomfördes fallstudien digitalt med hjälp av videoverktyg på grund av rådande Covid-19 pandemi som försvårade resor inom landet. Inom ramen för fallstudien genomfördes enskilda intervjuer med projektpersonalen och gruppintervjuer med tolk med deltagare. I den första fallstudien som skedde på plats hos projektet genomfördes också observationer av ett urval av projektets aktiviteter. Eftersom deltagarnas kunskaper i svenska var begränsade genomfördes intervjuerna med deltagarna med hjälp av tolk.

Syftet med fallstudierna var att studera hur deltagare och personal uppfattade projektet. Vilka aktiviteter de genomförde, vad som fungerade och var utmaningarna fanns. Vidare syftade intervjuerna till att ta reda på vilka resultat som deltagare och personal kunde se under tiden de deltog i projektet.

Tabell 1. Antal intervjuade per fallstudie

	Projektpersonal	Deltagare
Fallstudie 1	7	8
Fallstudie 2	7	12

Totalt intervjuades 20 deltagare i utvärderingen. 6 personer ur projektpersonalen intervjuades vid båda fallstudierna. En projektmedarbetare gick på föräldraledighet under projektets gång och ersattes av en vikarie. Dessa två medarbetare intervjuades en gång var.

INTERVJUSTUDIER

Inom ramen för den externa utvärderingen genomfördes två intervjustudier. I båda fallen intervjuades respondenterna enskilt via telefon.

Den första utfördes under hösten 2019 med nyckelpersoner i Kalmar som ansågs relevanta för projektets hållbarhet och implementering, totalt 10 personer. Intervjuerna handlade främst om projektets relevans och behovet av dess insatser för olika aktörer i Kalmar och vilka förutsättningar som fanns och behövdes för att projektet skulle leda till hållbara effekter. Intervjuerna var semistrukturerade vilket innebar att samtliga respondenter fick samma frågor, men att följdfrågor anpassades efter respondenternas olika roller och svar.

Tabell 2. Antal intervjuade i intervjustudien om hållbarhet.

Roll	Antal
Styrgruppsmedlemmar	3
Politiker	3
SFI-lärare	1
Chefer på kommunen	3

I samband med fallstudien våren 2020 genomförde utvärderarna intervjuer med projektets arbetsgrupp och handläggare på Kalmar kommuns enhet för flykting- och integration. I projektgruppen ingick en representant från SFI, Arbetsförmedlingen, Socialförvaltningen och projektets administrativt ansvarige. Samtliga respondenter hade en nära koppling till Bas Kalmar i sin yrkesroll. Intervjuerna handlade om relevans och samverkan. Syftet var att ta reda på vilken nytta andra aktörer i Kalmar hade av Bas Kalmars verksamhet och hur samarbetet med projektet fungerade.

Tabell 3. Antal intervjuade i intervjustudien med aktörer som arbetade nära projektet.

<i>Roll</i>	<i>Antal</i>
Arbetsgruppen	4
Handläggare på flykting- och integration	3

Totalt genomfördes sju intervjuer i studien.

AVSTÄMNING MED PROJEKTLEDARE OCH PROJEKTGRUPP

Med jämna mellanrum hade utvärderaren och projektledaren avstämningar som handlade om projektets status och om praktiska frågor så som datum för kommande datainsamling och urval. Avstämningarna skedde främst på telefon men också genom fysiska möten. Avstämningarna följde inte någon särskild mall men var av stor betydelse eftersom utvärderaren fick en uppdaterad bild av hur projektet genomfördes, hur det utvecklades samt vilka utmaningar som fanns.

ÅTERKOPPLING AV UTVÄRDERINGSRESULTAT

Två gånger under projekttiden, i anslutning till fallstudier och intervjustudier har utvärderaren genomfört ett lärseminarium där resultaten från datainsamlingen har presenterats och diskuterats med olika aktörer i projektet, inte minst projektpersonal och representanter från aktörer som jobbar med målgruppen. Det första lärseminariet hösten 2019 genomfördes på plats i Kalmar. Det andra lärseminariet våren 2020 genomfördes digitalt på grund av rådande Covid-19 pandemi.

STYRGRUPPSMÖTEN

Utvärderaren deltog även på ett styrgruppsmöte vid projektets början för att presentera VETA och utvärderingsplanen. Majoriteten av styrgruppen var även närvarande när projektet återkopplade utvärderingsresultaten på lärseminarierna.

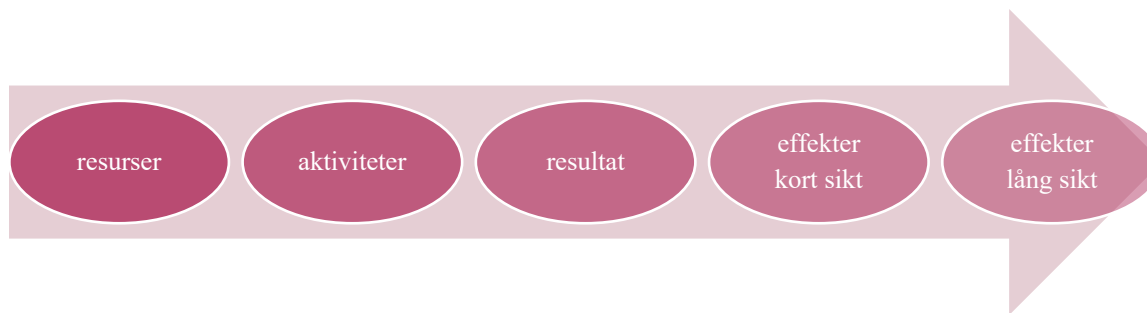
2.2.1. ANALYSRAMAR

I avsnittet nedan presenteras de analysramar som utvärderaren har utgått från i analysen av det resultat som framkommit genom datainsamlingen.

FÖRÄNDRINGSTEORI

En förändringsteori beskriver vilken typ av resultat och effekter som förväntas uppkomma av en given insats. Förändringsteorin är ett mycket viktigt verktyg för utvärderingen och ligger till grund för vilka resultat och effekter som ska utvärderas och hur dessa kan mätas genom olika indikatorer. Den underlättar också för projektets egen uppföljning.

I figur 1 nedan åskådliggörs principerna för ett projekts förändringsteori.

Figur 1. Förändringsteori.

Förändringsteorin läses från höger till vänster och visar en kedja av händelser som är beroende av föregående händelser. I utvärderingen gör vi antagandet att om projektet avsatt rätt resurser, och genomför de tänkta aktiviteterna, och uppnått förväntade resultat från aktiviteterna och därmed uppnått de förväntade effekterna på kort sikt (vid projektet slut) då kan vi anta att projektet även bidragit till mer långsiktiga effekter som vi inte kommer kunna mäta inom ramen för projekttiden, tex övergripande mål i programmet och utlysningen.

Med projektets förändringsteori som grund kan utvärderaren bedöma om projektet uppnått målen. Bas Kalmars förändringsteori presenteras i avsnitt 3.1.

UTVÄRDERINGSKRITERIER

När data ska samlas in och när den därefter ska analyseras utgår VETA från fyra vanliga utvärderingskriterier. Dessa presenteras kortfattat nedan.

Relevans

Med utgångspunkt från en tydlig förändringsteori är det möjligt att bedöma projektets relevans och hur projektet och dess aktiviteter förhåller sig till de identifierade behoven. Det handlar om projektets inre relevans, det vill säga om föreslagna insatser kan leda till förväntade effekter ur olika målgruppers perspektiv. Det handlar också om den yttre relevansen, det vill säga om projektet som helhet kan bidra till utlysningens och programmets mål.

Genomförande

Hur ett projekt genomförs och organiseras får konsekvenser för projektets resultat och måluppfyllelse. Därför är det viktigt att studera om projektet fungerar ändamålsenligt och om resursanvändningen står i paritet med måluppfyllelsen.

Måluppfyllelse

Måluppfyllelsen handlar om projektet har uppnått de delmål och mål som finns i förändringsteorin, hur projektet har bidragit till uppnådda resultat, vad man uppnår och genom vilka insatser.

Hållbarhet

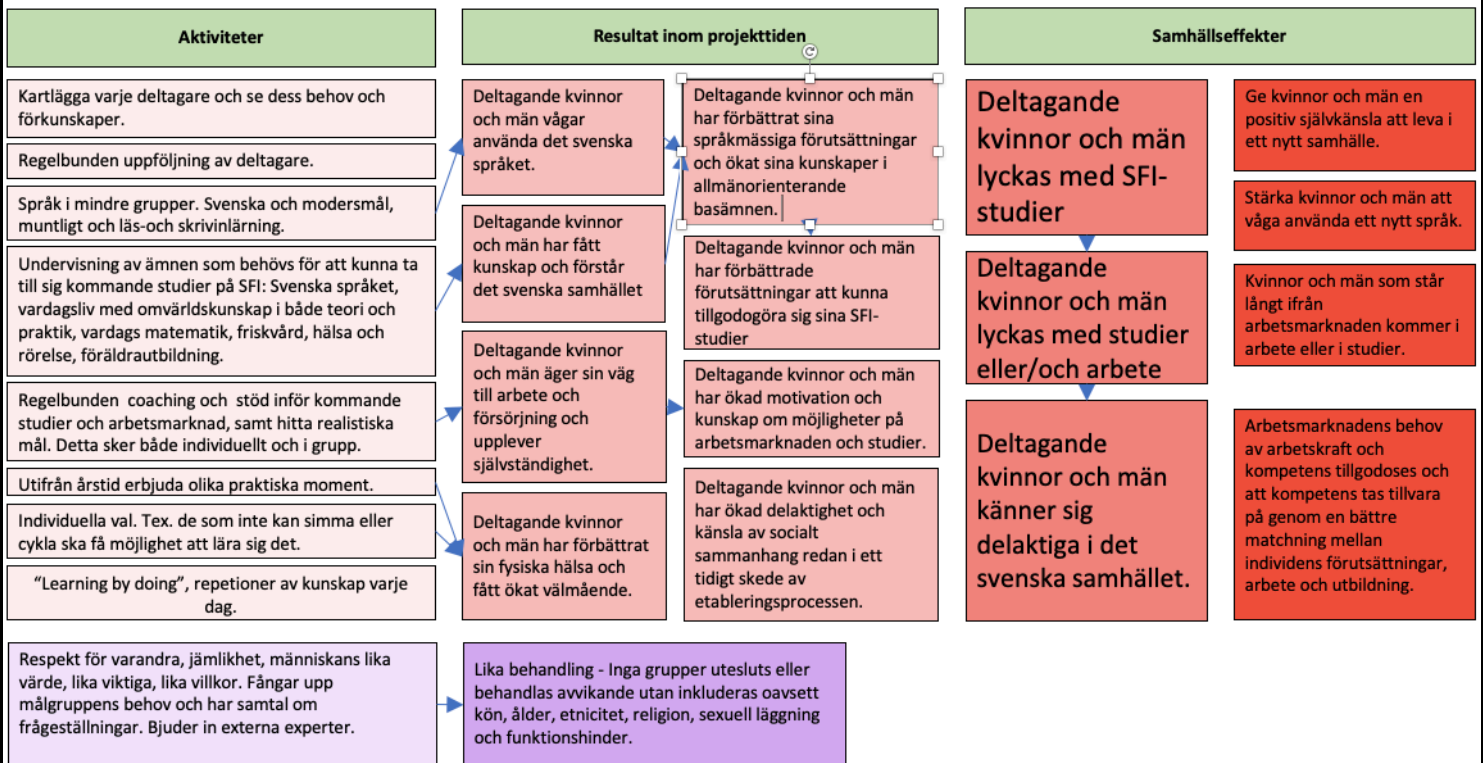
Tidigare forskning visar att det behöver finnas insatser på flera nivåer för att uppnå hållbar strukturförändring. För att resultat från ett utvecklingsprojekt ska kunna implementeras och förändra ordinarie verksamhet efter projektets slut krävs ett strategiskt arbete redan från projektstart.

3. RESULTAT OCH ANALYS

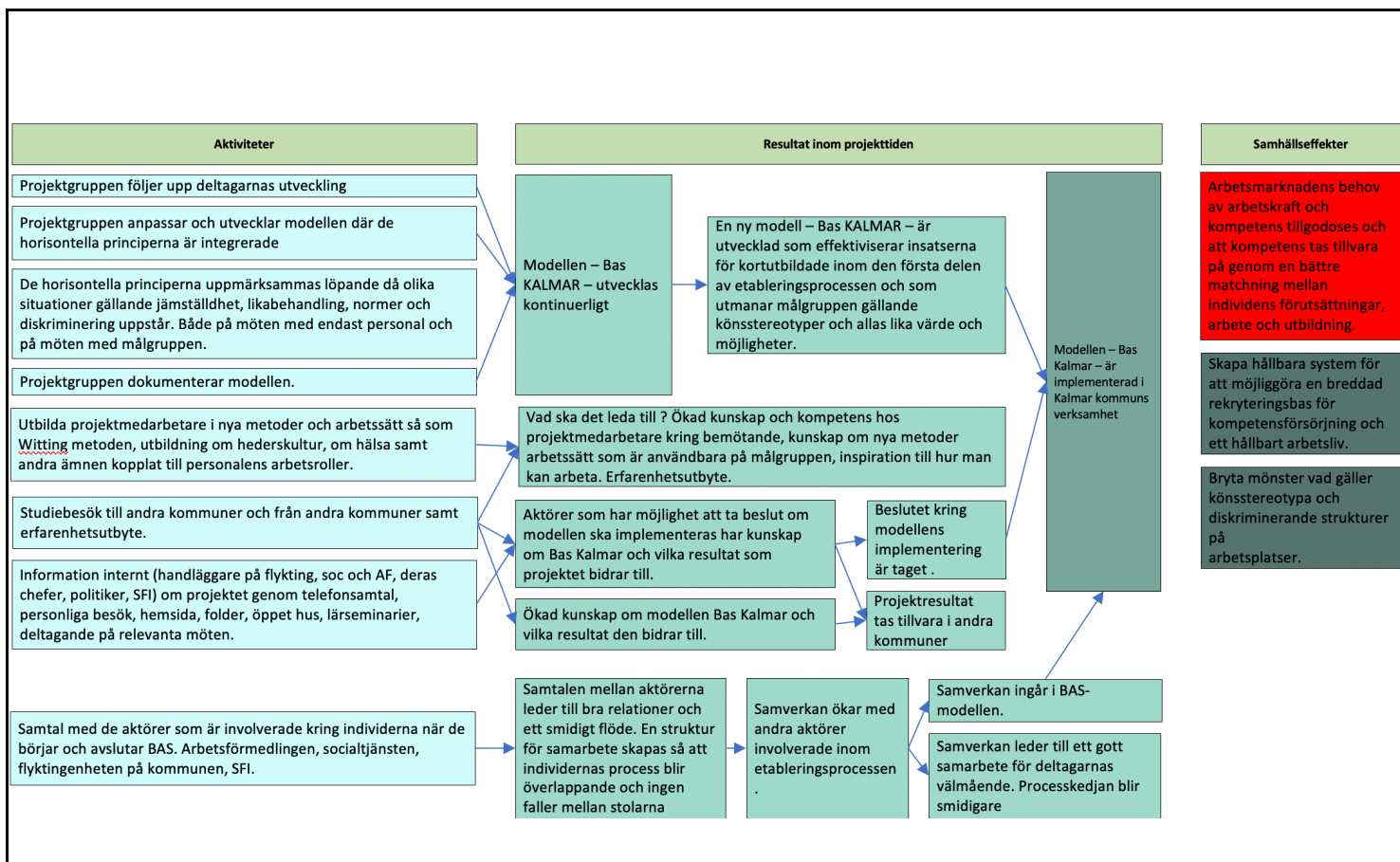
I detta kapitel beskriver vi resultat och presenterar analyser med utgångspunkt i den datainsamling som genomförts och i relation till projektets målsättningar. Rapporten är disponerad utifrån de fyra utvärderingskriterierna - genomförande, relevans, måluppfyllelse och hållbarhet. Vi börjar med att introducera projektets förändringsteori.

3.1.FÖRÄNDRINGSTEORIN

Ett första steg i utvärderingen var att i dialog med projektledaren skapa en förändringsteori för projektet. Denna förändringsteori skulle ligga till grund för uppföljning och utvärdering. Förändringsteorin är uppdelad i individnivå (figur 2) och organisationsnivå (figur 3).

Figur 2. Förändringsteori på individnivå för projektet Bas Kalmar.

Figur 3. Förändringsteori på organisationsnivå för projektet Bas Kalmar.

FÖRÄNDRINGSTEORIN PÅ INDIVIDNIVÅ

De effekter som projektet förväntas bidra till på lång sikt är kopplade till den yttersta effekten av projektet, nämligen att bidra till Europeiska Socialfondens mål för programområde två, att kvinnor och män, som står långt från arbetsmarknaden ska komma i arbete, utbildning eller närmare arbetsmarknaden. Det i sin tur leder till att arbetsmarknadens behov av arbetskraft och kompetens tillgodoses genom att kompetens tas tillvara på genom en bättre matchning mellan individernas förutsättningar, arbete och studier. Projektet vill på lång sikt även ge kvinnor och män en positiv självkänsla att leva i ett nytt samhälle och stärka dem att våga använda ett nytt språk.

För att projektet ska kunna bidra till dessa övergripande effekter behöver deltagande kvinnor och män lyckas med sina SFI-studier. Vidare behöver deltagande kvinnor och män lyckas med studier eller att få ett arbete och de behöver också känna sig delaktiga i det svenska samhället. Även dessa resultat sker på längre sikt och kommer sannolikt inte uppnås inom projektets genomförandetid.

För att de långsiktiga resultaten ska uppnås behöver vissa resultat nås inom projektiden. Deltagande kvinnor och män ska ha fått förbättrade förutsättningar att kunna tillgodogöra sig sina SFI-studier genom att förbättra sina språkmässiga förutsättningar och förbättra sina

kunskaper i allmänorienterande basämnen samt våga använda det svenska språket. Deltagande kvinnor och män behöver också få kunskap och förstå det svenska samhället samt få ökad motivation och kunskap om vilka möjligheter som finns på arbetsmarknaden för att kunna äga sin väg till arbete, försörjning och självständighet. De behöver även uppleva ökad delaktighet och känsla av socialt sammanhang i ett tidigt skede av etableringsprocessen. Inom projekttiden ska deltagande kvinnor och män också ha förbättrat sin fysiska hälsa och fått ökat välmående.

För att nå dessa resultat på kort sikt ska projektet kartlägga individerna och se deras behov och förkunskaper. Deltagande kvinnor och män kommer inom projektet att erbjudas språkundervisning på svenska och modersmål med läs- och skrivinläring. Projektet kommer också erbjuda undervisning av andra ämnen som behövs för att kunna ta till sig kommande studier på SFI; vardagsliv med omvärldskunskap i både teori och praktik, vardagsmatematik, friskvård, hälsa och rörelse samt föräldrautbildning. Deltagande kvinnor och män ska erbjudas regelbunden coachning inför kommande studier och arbetsmarknad för att sätta realistiska mål.

De violetta rutorna i förändringsteorin beskriver hur projektet ska arbeta med de horisontella principerna för att samtliga deltagare ska behandlas lika.

FÖRÄNDRINGSTEORIN PÅ ORGANISATIONSNIVÅ

På organisationsnivå vill man att projektets effekter ska leda till förändring hos deltagande aktörer. Man vill att hållbara system ska skapas för att möjliggöra en breddad rekryteringsbas för kompetensförsörjning och ett hållbart arbetsliv och bryta mönster vad gäller könsstereotypa och diskriminerande strukturer på arbetsplatser.

För att det ska ske behöver Bas-modellen samt de nya samverkansvägar som tagits fram inom projektet implementeras hos kommunen och samverkande aktörer. Under projekttiden ska modellen och samverkansstrukturer testas genom samarbete mellan kommunen och dess samarbetsorganisationer. Projektorganisationen ska även sprida information om projektet internt och externt och integrera de horisontella principerna i sitt arbete.

Om resultaten som beskrivs ovan på individnivå och organisationsnivå uppnås kommer samhället att se denna målgrupp som en resurs och fler personer kommer kunna bidra till landets behov av kompetensförsörjning och därmed till tillväxt och välfärd.

3.2. RESULTAT KOPPLAT TILL GENOMFÖRANDE

I denna del av rapporten presenteras utvärderingsresultaten kopplade till projektets genomförande.

HUR PROJEKTET HAR GENOMFÖRTS OCH ORGANISERAS

Bas Kalmar hade en projektledare och sex anställda projektmedarbetare. Varje medarbetare hade sina specifika uppgifter och personalstyrkan uppgav i intervjuer att det funnits en tydlig rollfördelning. Flera ur personalstyrkan menade att en framgångsfaktor i genomförandet var att samtliga ur personalen har arbetat nära varandra och att regelbundna personalmöten har gjort att man har utvecklat projektet och löst utmaningar tillsammans.

Utifrån förändringsteorin och projektbeskrivningen visar utvärderingen att projektet under projekttiden genomförde det man hade för avsikt att genomföra. Deltagarna fick undervisning i svenska och i modersmål (några personer kunde inte få modersmålsundervisning då det saknades modersmåls lärare i kommunen som talade deras språk). Deltagarna hade även ämnet ”Vardagsliv” på schemat där man gick igenom olika delar av det svenska samhället som var väsentliga att känna till för de nyanlända deltagarna. Bas Kalmar lade även stor vikt vid hälsoperspektivet och deltagande kvinnor och män fick både teoretisk undervisning om hälsa och kost, och hade fysiska aktiviteter varje vecka. Bland annat gick man promenader, tränade på gym, hade simskola för de som ville lära sig simma och cykelskola för de som ville lära sig cykla.

Deltagarna skrevs löpande in i projektet. Tanken var att de skulle vara på Bas Kalmar under sex månader, men vissa gick vidare till SFI efter en kortare tid, och andra behövde mer tid på Bas Kalmar och fick sin projektmedverkan förlängd upp till ett år. Personalen upplevde att sex månader i de flesta fall var för kort tid för målgruppen som hade ett stort behov av att landa i det svenska samhället och de behövde få tid på sig att förstå sin omgivning. Vid inskrivningssamtalet kartlades deltagaren efter tidigare utbildningsbakgrund, svenskkunskaper, önskemål och behov.

Under våren 2020 tillsattes en arbetsgrupp i projektet med en representant från projektgruppen, en handläggare från Arbetsförmedlingen, en lärare från SFI och en handläggare från Socialtjänsten. Arbetsgruppens representanter tyckte att samarbetet mellan aktörerna fungerade bra även innan arbetsgruppen startades, men att arbetet kring deltagarna blev mer konkret i arbetsgruppen. Arbetsgruppens huvudsakliga uppgift var att diskutera vilka personer som passade som deltagare på Bas Kalmar. En utmaning som snabbt uppdagades i gruppens arbete var sekretessen mellan aktörerna. Detta gick dock att lösa med hjälp av samtycke från deltagarna om att de olika representanterna fick dela deltagarnas information med varandra. De personer som satt i arbetsgruppen upplevde att arbetsgruppen framförallt underlättande i de ärenden som inte gick den planerade vägen från Bas Kalmar till SFI, utan istället behövde andra insatser eller extra stöd. Vidare upplevde arbetsgruppen att arbetet ledde till ett ökat kunskapsutbyte mellan projektet, Arbetsförmedlingen, SFI och Socialtjänsten.

HUR MAN HAR ANVÄNT OLIKA SPRÅKINSATSER

När Bas Kalmar startade sin genomförandefas var en stor andel av de inskrivna deltagarna arabisktalande. Därför beslutade man sig för att dela in deltagargruppen efter modersmål. Då två ur personalen pratade arabiska fick den arabisktalande gruppen viss undervisning på arabiska, band annat en föräldrautbildning. Dessutom kunde den arabisktalande gruppen även få mycket språkstöd i den undervisning som genomfördes på svenska.

Med tiden blev det allt fler modermål i deltagargruppen. Det fanns inte längre underlag som motiverade en arabisktalande grupp. Projektet gjorde då om indelningen av deltagare efter svenskanivå och tidigare skolgång. I den nya uppdelningen fick inte längre någon grupp undervisning på sitt modersmål utöver den faktiska modersmålsundervisningen. Språkstödet blev också mer begränsat då det försvårade att deltagarna i varje klassrum pratade olika språk.

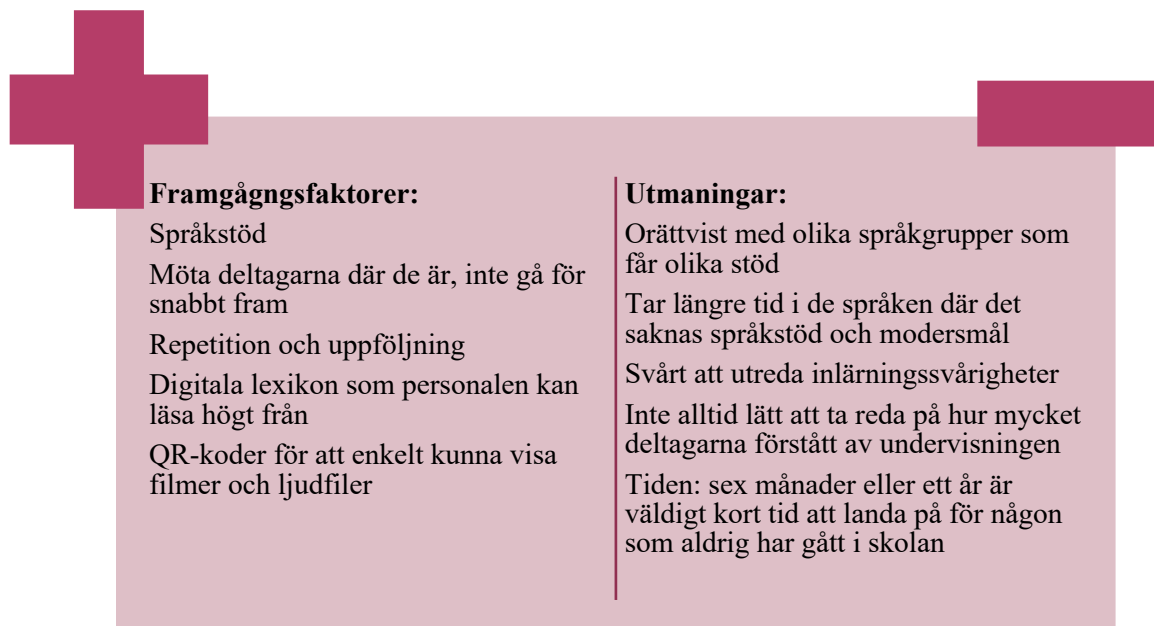
Utvärderingen visade att ju fler stödinsatser deltagarna hade fått kopplat till sitt modersmål (ämnen på modersmål, modersmålsundervisning, språkstöd) desto mer av innehållet hade de förstått. De som pratade arabiska kunde till exempel vid den första fallstudien återge lektionsinnehållet på ett väldigt detaljerat sätt och skilja på olika ämnen så som svenska, matte och vardagsliv. Även de som pratade dari och kurmanji hade haft tillgång till språkstöd från projektpersonal som talade deras språk och kunde också ge detaljerade beskrivningar av vad de fått lära sig på Bas Kalmar. De deltagare som intervjuades och inte hade tillgång till språkstöd och modersmålsundervisning hade svårare att ge nyanserade beskrivningar av sin tid på Bas Kalmar, och kunde i lägre grad återge vilka olika teoretiska ämnen de haft, utan upplevde att all undervisning var svenskundervisning.

Projektpersonalen upplevde att språkstöden var mycket värdefulla att använda sig av i svenskundervisningen och lektioner om vardagsliv och hälsa för att deltagarna skulle förstå snabbare. Genom att få vissa ord förklarade för sig på sitt modersmål gick det fortare för deltagarna att förstå vad lärarna gick igenom. Svensklärarna påpekade dock att det också var en balansgång med språkstöden för att motivera deltagarna att öva på att förstå svenska och inte bara förlita sig på översättningar. Personalen hade önskat språkstöd på samtliga modersmål som var representerade i deltagargruppen, men det var omöjligt att få till rent logistisk med en så heterogen grupp. Bland personalen fanns det personer som talade arabiska och kurmanji under hela projekttiden, och under en period var en person som talade dari anställd. Ibland framkom det åsikter om att det var orättvist att vissa personer fick mer stöd än andra beroende på vilket språk de talade. Projektgruppen resonerade dock att det var omöjligt att erbjuda språkstöd till samtliga deltagare, och man bestämde att det bästa de kunde göra var att erbjuda vad som fanns tillgängligt.

I de språk där det saknades språkstöd var det svårare för lärarna att ta reda på hur mycket av undervisningen deltagarna förstod. Lärarna ställde mycket uppföljningsfrågor till deltagarna, och där det var svårt att nå fram tog man hjälp av modersmållärarna som kom och undervisade deltagarna en gång i veckan. Vissa språk hade dock inte tillgång till modersmålsundervisning eftersom det saknades modersmållärare för de språken i kommunen.

För att nå så många som möjligt jobbade lärarna med det svenska språket utifrån den nivå varje deltagare befann sig på. Man tog hjälp av elektroniska lexikon för att slå upp ord på deltagarnas språk och skapade QR-koder så att deltagarna kunde skanna av dem och få upp bilder och videoklipp i sina telefoner.

Utifrån de olika arbetssätten projektet har testat kopplat till språk har utvärderingen visat på följande framgångsfaktorer och utmaningar:

Figur 4. Framgångsfaktorer och utmaningar kopplat till olika språkgrupper.

HUR PANDEMIN PÅVERKADE GENOMFÖRANDET

Under våren 2020 drabbades Sverige och resten av världen av Covid-19 pandemi. Den svenska regeringen införde flera åtgärder för att minska smittspridningen i samhället. En av åtgärderna var att gymnasieutbildningar och vuxenutbildningar skulle hållas på distans. Bas Kalmar räknades inte som en vuxenutbildning och behövde därför inte tillämpa dessa restriktioner. Däremot beslutade kommunen att man skulle vidta andra åtgärder för att minska smittspridningen vilket ledde till att man delade upp Bas Kalmars deltagare i två grupper, en som gick hos verksamheten på förmiddagarna och en som gick på eftermiddagarna.

Detta innebar att projektet gick från att vara en heltidsaktivitet på plats, till en halvtidsaktivitet på plats. Istället för att spendera heldagar i projektets lokaler fick deltagarna med sig läxor varje dag som de skulle göra under de projekttimmar de var hemma. Detta innebar att tiden med personalen halverades, och personalen var tvungen att revidera schemat. Flera av de fysiska aktiviteterna ställdes in, både på grund av tidsbrist, men också för att gymmet och simhallen stängdes på grund av coronarestriktioner.

Mycket av den lektionstid som var kvar gick åt att gå igenom läxorna. Till en början gick inte lärande igenom läxorna med deltagarna, men deltagarna meddelade att de gärna ville ha feedback på hur de hade presterat. Lärarna började därför gå igenom läxorna tillsammans med sina deltagare. Trots att detta tog mycket lektionstid tyckte lärarna att läxrepetitionen gav positiva resultat hos deltagarnas lärande, och deltagarna tyckte att det var bra att veta vad de gjort rätt och vad de gjort fel.

Som ett direkt resultat av att landsgränser stängde under pandemin för att begränsa smittspridningen mellan länder var Bas Kalmar tvungen att avsluta projektet i förtid i augusti 2020. De stängda gränserna gjorde att Sveriges flyktingmottagning minskade drastiskt och Kalmar fick inte nya nyanlända personer som hade ett behov av projektets insatser.

SAMVERKAN MED ANDRA AKTÖRER

De personer som blev intervjuade som jobbade på organisationer som hade ett nära samarbete med Bas Kalmar upplevde att samarbetet fungerade väldigt bra. Respondenterna som arbetade som handläggare på kommunens flykting- och integrationsenhet upplevde att projektet redan från början var skrivet för att passa bra in på både kommunens och målgruppens behov. Eftersom deltagarna var hos projektet hela dagarna fick dessutom handläggarna väldigt bra feedback från projektpersonalen kring vad deltagarna behövde från sina handläggare. I vissa fall kunde handläggarna dock uppleva att personalen ville hjälpa deltagarna utöver vad kommunens uppdrag sträckte sig, och det var då svårt att avgöra på vem ansvaret låg att hjälpa deltagaren med olika uppgifter.

Även lärarna på SFI tyckte att samarbetet fungerade mycket bra med projektet. Det fanns en bra struktur för att fördela personer från Mötesplatsen till SFI eller Bas Kalmar. När SFI var tvungen att införa distansundervisning på grund av Corona fördjupade man samarbetet genom att ge Bas Kalmar tillgång till deltagarnas inloggningsuppgifter till kommande SFI-studier på distans. Deltagarnas sista vecka på Bas Kalmar kunde då användas för att förbereda dem på hur SFI-studierna skulle gå till hemifrån, och hur distansprogrammet fungerade på en dator.

INDIVIDERNAS PERSPEKTIV PÅ GENOMFÖRANDET

Alla deltagare som VETA intervjuade under utvärderingen var glada över att gå på Bas Kalmar och tyckte att projektet var bra. Majoriteten av de VETA pratade med upplevde att de hade utvecklats i projektet, främst genom att de blivit bättre på svenska, men också för att de fick öva på att ta sig runt i samhället och bevisa för sig själva att de kunde lära sig nya saker.

” Det som är bra eller bäst är att jag har utvecklats, de har jättebra lärare som är jättebra och jättehjälpsamma. Bas har lärt mig att klara av att gå till olika ställen själv, och bli självständig. Jag kunde inte prata svenska innan, nu kan jag prata lite, också självständigt. ” – Deltagare

Deltagarna uppskattade personalen och menade att lärarna hade väldigt stort tålamod, vilket krävdes då deltagarnas inlärningskurva var långsam på grund av väldigt kort eller ingen studievana. Deltagarna uppgav att de kände sig sedda och att personalen inte gav upp, även om det tog lång tid för dem att förstå nya ord och ämnen.

De deltagare som VETA intervjuade tyckte att sammansättningen av schemat var mycket bra med en blandning av teoretiska ämnen och fysiska aktiviteter. När VETA gjorde intervjuer under rådande Covid-19 uppgav nästan alla responderande deltagare att de saknade att träna på gymmet och att simma. Simningen visade sig vara särskilt populär. Förutom att deltagarna tyckte det var roligt att lära sig simma så uppgav de att simhallen var en av få platser utanför skolvärlden där de kunde träffa och prata med svenskar.

”Allting är bra på Bas, men det som är bäst är tex när vi hade svenska och sen efter idrott extra roligt. När vi åkte till simhallen så var det avslappnande, man träffade andra svenskar och blev motiverad att lära sig mer svenska. ” – Deltagare på Bas

Även svenskundervisningen var populär och uppskattad bland de deltagare som VETA intervjuade. Alla tillfrågade upplevde att de blivit bättre på svenska. Vissa deltagare förstod utvärderarens frågor på svenska även om tolk användes på svenska, och berättade att när de började på Bas Kalmar hade de knappt kunnat några ord alls. Majoriteten av deltagarna uppgav att de hade börjat våga använda svenskan mer och mer efter en tid på Bas Kalmar, till exempel när de gick och handlade. De deltagare som fick modersmål inom projektet uppgav att det var lättare att lära sig svenska när de förstod hur grammatiken fungerade på sitt eget språk.

Alla deltagare som intervjuades uppgav att de mätte bra i projektets verksamhet. Den enda direkta kritiken de hade var att schemat var dåligt anpassat efter deras religiösa högtider. Detta

framkom när VETA intervjuade några av deltagarna strax efter den muslimska högtiden Eid och projektet hade varit öppet som vanligt.

” I hemlandet var det ju krig, elände, rädsla, otryggt, man visste inte vad som skulle hända nästa timme, det var mycket oro. Men här är det något helt annat. Här känner man sig trygg, man kan gå vart man vill, ta hand om sig själv. Eftersom man inte har oro och är rädd kan man ta hand om sig bättre, hälsan, ta hand om sig, utvecklas. ”- Deltagare

Tidigt i projektet upplevde deltagarna att det var för många intryck och aktiviteter på en gång. Detta lyftes upp med projektpersonalen som anpassade dagarna och sänkte tempot för att bättre passa deltagarnas behov.

SAMMANFATTANDE ANALYS AV GENOMFÖRANDET

Utvärderingen visar att projektet var väl genomfört. Projektet har genomfört de aktiviteter man har sagt att man skall genomföra och Bas Kalmar har motsvarat de förväntningar som funnits från personal, deltagare och andra aktörer.

Bas Kalmar har också präglats av flexibilitet och visat att man har kunnat anpassa verksamheten efter rådande omständigheter. Projektet har gjort justeringar efter deltagarnas önskemål och behov, efter olika stora språkgrupper i projektet och efter Covid-19 pandemin.

Utvärderingen visar att de främsta framgångsfaktorerna i projektets genomförande har varit att man erbjudit deltagarna undervisning i svenska och på modersmål. I de fall det varit möjligt har man också haft språkstöd med på de lektioner varit på svenska vilket lett till en snabbare förståelse för deltagarna.

Kombinationen mellan teori och praktik har varit ytterligare en framgångsfaktor. Personalen har upplevt att deltagarna blir mer självsäkra av att åka på utflykter och lära sig om Kalmar kommun, och blivit starkare och mått fysiskt bättre av att träna. Deltagarna uppger att de tycker att mixen mellan klassrum och andra aktiviteter har gjort dagarna varierade vilket varit uppskattat.

Att man har jobbat specifikt med hälsa både i teorin och praktiken är även det en framgångsfaktor. Både personal och deltagare upplever att man mår bättre och har lättare att lära sig nya ämnen och det svenska språket om man samtidigt får röra på sig och får kunskap i hur man tar hand om sig själv och sin familj.

Slutligen har utvärderingen visat att personalen har haft goda förutsättningar för att bygga upp goda och trygga relationer med deltagarna på grund av att de spenderat så mycket tid i projektet.

Det i sin tur har skapat tillit åt båda hållen och ökat möjligheten att erbjuda deltagarna ett anpassat stöd efter deras behov vilket i sin tur lett till en snabbare väg till SFI-studier.

3.3.RESULTAT KOPPLADE TILL RELEVANS

I kommande rapportdel presenteras utvärderingsresultaten kopplade till projektets relevans. VETA har i utvärderingen undersökt hur projektet och dess aktiviteter förhåller sig till de identifierade behoven. Det handlar om projektets inre relevans, det vill säga om föreslagna insatser kan leda till förväntade effekter ur olika målgruppers perspektiv. Det handlar också om den yttre relevansen, det vill säga om projektet som helhet kan bidra till utlysningens och programmets mål.

INRE RELEVANS: PROJEKTETS INSATSER KOPPLADE TILL MÅLEN

Projektet var främst till för nyanlända kvinnor och män som hade kort eller ingen skolbakgrund. Flera av deltagarna saknade läs- och skrivkunskaper och kom från samhällen som skiljde sig väldigt mycket från det svenska. Syftet med projektet var att dessa personer skulle öka sina förutsättningar att klara av studierna på SFI under sin tid på Bas Kalmar.

Personalgruppen tryckte under intervjuerna på vikten att möta deltagarna där de är i samtliga aktiviteter. Lärarna och coacherna upplevde att det kvalitativa arbetssättet i Bas Kalmar där de fick mycket tid att lära känna sina deltagare gjorde att de bättre kunde möta deras behov. Tempot i lektionerna på Bas Kalmar var lågt och lärarna gick långsamt framåt och repeterade allting flera gånger med deltagarna. Avsikten var att samtliga kvinnor och män i projektet skulle få tid att landa i sin nya vardag och upptäcka det nya språket och landet i en takt som de hängde med i.

Deltagarna som intervjuades i utvärderingen uppgav att de tyckte att de fick lära sig bra och nyttiga saker om Sverige på Bas Kalmar. Det viktigaste tyckte de var all svenskundervisning. Nästan alla VETA pratade med upplevde att de hade blivit bättre på svenska. Vidare berättade deltagarna att de hade lärt sig mycket om hälsa, mat, normer, föräldraskap, hyresrätter och barnens rättigheter vilket de tyckte var viktigt för att leva i Sverige. Genom utflykterna de gjorde med projektet hade de även fått bättre lokal kännedom om Kalmar samt bland annat lärt sig skillnaden mellan olika butiker och hur man åker kollektivt i staden.

Majoriteten av de intervjuade deltagarna tyckte också att det var relevant att få undervisning på modersmål för att få bättre förståelse för sitt hemspråk och på så sätt även lättare lära sig svenska.

” Vi lär oss skriva och läsa på arabiska. Det blir lättare att lära sig svenska om man kan skriva på arabiska och läsa. ” -Deltagare

RELEVANS FÖR KALMAR KOMMUN

Inom ramen för utvärderingen genomförde VETA en rad intervjuer med nyckelpersoner i Kalmar kommun som var ansvariga för projektet och dess fortlevnad. Av de intervjuade var samtliga överens om att relevansen för Kalmar att ha en verksamhet riktad mot nyanlända med kort eller ingen utbildningsbakgrund var hög. Den största samhällsnyttan för kommunen av projektet var att om man lyckades med målgruppen skulle de få ökade förutsättningar att nå självförsörjning istället för försörjningsstöd. Man hade sett ett tydligt behov hos målgruppen av ett mer omfattande stöd före de påbörjade sina SFI-studier. Framförallt såg man en hög relevans av att kunna ta ett helhetsgrepp om individerna och ge dem en plats att landa på och få hjälp med förståelsen av Sverige, samhället och språket.

Genom att hjälpa individerna tidigt i deras etableringsprocess såg man minskade risker av att de hamnade i utanförskap senare. Flera av de intervjuade respondenterna kunde även se ett behov utanför målgruppen nyanlända. De menade att det fanns en stor grupp människor utanför etableringen som inte fick påbörja SFI igen på grund av avsaknad av progression i språket vid tidigare studier. Respondenterna trodde att Bas Kalmar skulle kunna fungera som en nystart även för dessa personer.

Representanter från flera olika aktörer kopplade till målgruppen intervjuades i studien och berättade om specifika behov och nyttor de hade av projektet.

Arbetsförmedlingen

Den tydligaste nyttan för Arbetsförmedlingen av Bas Kalmar var att de i och med projektet hade en aktivitet att skicka målgruppen till som var anpassad efter målgruppens behov. Tidigare hade nyanlända kvinnor och män med kort eller ingen skolbakgrund hamnat på diverse insatser som inte var anpassade efter deras förutsättningar, vilket gav dåliga resultat och långsam progression för individerna. Att få möjligheten att istället remittera målgruppen till en anpassad aktivitet gjorde att myndigheten bättre kunde sköta sitt uppdrag med att rusta personer för en hållbar etableringsprocess där samma individer senare skulle ha större möjligheter att ta del av Arbetsförmedlingens egna insatser riktade mot arbetsmarknaden.

Vidare berättade representanter från Arbetsförmedlingen att myndigheten blev mer och mer digitaliserad, så för dem var det högst relevant att målgruppen fick hjälp med läs- och skrivförståelse och grundläggande kunskap i digitala verktyg.

SFI

Även representanterna från SFI svarade att Bas Kalmar var väldigt relevant för kommunen. SFIs egna uppdrag är lagstyrt på ett sätt som gjorde det svårt att individanpassa undervisningen i svenska på samma sätt som projektet kunde göra. Vidare upplevde man att projektet var väl

förankrat i SFI:s behov kring målgruppen och att samtliga av Bas Kalmars verksamhetsdelar gynnade individens progression på SFI. När SFI tog emot deltagare från Bas Kalmar var de bättre förberedda på vad som förväntades av dem på SFI än vad de varit innan projektet fanns.

Lärarna på SFI trodde att om Bas Kalmar hade legat närmre SFI:s lokaler, eller rent utav i samma lokaler, hade nyttan mellan SFI och projektet blivit ännu större. Bas Kalmars deltagare hade ännu mer fått vänja sig vid den kommande skolmiljön, överlämningar mellan projektpersonal och SFI-lärare skulle kunnat ske smidigare och dialogen och relationen mellan projektpersonal och lärare skulle bli närmre.

Kalmar kommun

Handläggarna från kommunens flykting- och integrationsenhet som intervjuades för utvärderingen berättade att Bas Kalmar var efterlängtad när det startade. Handläggarna som arbetade med målgruppen på kommunen hade sett att dessa personer behövde få tid att landa i det nya samhället och få lära sig saker om Sverige som var självklara för alla andra men nya för dem innan de påbörjade SFI.

Handläggarna upplevde att Bas Kalmar var av hög relevans för deltagarna eftersom man blandade den teoretiska utbildningen med andra viktiga aspekter såsom fysiska aktiviteter och utflykter i länet. Handläggarna uppgav också att för målgruppen som har ett stort behov av sammanhang och att få landa i det nya var det bra att projektet var en heltidsaktivitet och att samtliga delar höll hög kvalitet. Eftersom projektpersonalen lärde känna deltagarna och spenderade mycket tid med dem fick de kommunala handläggarna bättre återkoppling kring vilka behov deltagarna hade och vilket stöd de behövde från kommunen. Innan projektet hade det inte funnits lika mycket tid att lära känna deltagarna, och deltagarna hade inte heller varit lika medvetna om vilket hjälp som fanns att tillgå på kommunen.

Chefer och politiker på Kalmar kommun har också sett ett stort behov av insatser och menar att det tidigare inte funnits någon annan funktion på kommunen som har haft tid att erbjuda målgruppen hela det stöd de fick på Bas Kalmar. Genom projektet effektiviserade man arbetet i kommunens verksamheter när man samlade en ”svår” målgrupp som hade haft svårt att integreras och genomförde gruppaktiviteter med dem istället för att de skulle handläggas en och en.

Från politikernas sida uppgav man att man ville ge de bästa förutsättningarna för sina medborgare att bli anställningsbara så att de inte hamnade i utanförskap. Man trodde att Bas Kalmar var ett bra första steg för de nyanlända som stod väldigt långt från arbetsmarknaden när de kom till Sverige och hade behov av extra mycket stöd.

Socialtjänsten

Även Socialtjänsten i Kalmar var kopplade till projektet och var bland annat representerad i styr- och arbetsgrupp. Socialtjänsten upplevde inte samma nytta av projektet eftersom insatserna främst var riktade mot nyanlända som ingick i Etableringsprogrammet och därmed inte tillhörde socialtjänstens målgrupper. Representanterna från Socialtjänsten kunde dock se att flera av deras klienter som hamnat i utanförskap skulle kunnat ha vinning av Bas Kalmar för att få en andra chans in i samhället. Man hade gärna sett ett bredare intag av deltagare till projektet.

SAMMANFATTANDE ANALYS OM PROJEKTETS RELEVANS

Bas Kalmars aktiviteter bedöms av utvärderingen vara väl anpassade för att deltagarna skulle nå projektmålen. Genom att öva på svenska och få verktyg för att lära känna sin stad och kunna röra sig i den ger ökade förutsättningarna för att klara SFI, men även för att snabbare integreras i Kalmar.

Aktörerna kopplade till projektet var alla överens om att det fanns ett stort behov av Bas Kalmar, främst eftersom målgruppen behövde väldigt mycket stöd sin första tid i Sverige, och att det inte fanns andra insatser riktade mot målgruppen i kommunen.

VETA bedömer att projektets relevans var mycket hög både internt och externt. Under våren 2020 drabbades dock Sverige och resten av världen av en pandemi som påverkade landsgränser och flyktingmottagande. Antalet asylsökande hade nästintill halverats i slutet på mars som en direkt följd av de försämrade möjligheterna att resa i och med pandemin (Migrationsverket 2020). När Kalmar kommun inte fick fler nyanlända personer anvisade till staden bedömde man att det inte längre fanns ett underlag för deltagare till projektet och därmed inget behov av Bas Kalmar. Man beslutade därför för att avsluta projektet i förtid.

Det finns dock inget som tyder på färre flyktingar när pandemin är över och gränser börjar öppnas igen och Migrationsverkets prognos säger att vi antagligen kommer att se en snabb ökning igen om restriktionerna från pandemin skulle börja lätta (Migrationsverket 2020). VETA bedömer därför att behovet av Bas Kalmar snabbt kan uppstå igen. Sverige ska dessutom fortfarande ta emot 5000 kvotflyktingar under 2020. Kvotflyktingar har samma etableringstid i Sverige som asylsökande flyktingar – 2 år. Men de har inte haft ansökningstiden på sig att lära känna sitt nya land. Därför har de ett ännu större behov att ”få landa” och att få anpassad samhällsinformation vilket Bas Kalmar kan erbjuda.

3.4. RESULTAT KOPPLADE TILL MÅLUPPFYLLELSEN

I denna del av rapporten presenteras projektets måluppfyllelse. De uttalade målen för Bas Kalmar var följande:

Tabell 4. Projektmålen

Förbättra kvinnor och mäns språkmässiga förutsättningar att tillgodogöra sig SFI-studier och förbättra deras kunskaper i allmänorienterande basämnen.
Öka kvinnor och mäns delaktighet ge och känsla av socialt sammanhang redan i ett tidigt skede av etableringsprocessen.
Höja kvinnor och mäns motivation, självförtroende, kunskap om möjligheter på den svenska arbetsmarknaden och till vidare studier.
Förbättra kvinnor och mäns hälsa.
Lika behandling - Inga grupper utesluts eller behandlas avvikande utan inkluderas oavsett kön, ålder, etnicitet, religion, sexuell läggning och funktionshinder.
Ge stöd i läs-och skrivinlärning i sitt modersmål.

På lång sikt var de förväntade effekterna:

Tabell 5. Effekter på längre sikt.

Effektivare SFI studier med högre måluppfyllelse för deltagarna.
En ny långsiktig hållbar modell - för arbetet med kortutbildade i den inledande delen av etableringsprocessen - förankras i Kalmar och sprids i regionen och vidare.

Bas Kalmar avslutades i förtid och det kan därför vara svårt att bedöma huruvida projektet hade uppfyllt målen om projektet fick fortsätta tiden ut. Resultaten från utvärderingen bedömer den tid som projektet pågick och utgår från vart man var på väg resultatmässigt.

MÅL PÅ INDIVIDNIVÅ

Majoriteten av projektmålen är kopplade till vad som ska hända med de kvinnor och män som har varit deltagare i projektet.

Förbättra kvinnor och mäns språkmässiga förutsättningar att tillgodogöra sig SFI-studier och förbättra deras kunskaper i allmänorienterande basämnen.

Det första projekt målet handlade om att de kvinnor och män som deltog på Bas Kalmar skulle öka sina språkmässiga förutsättningar att tillgodogöra sig SFI-studier. Projektet skulle enligt målet även förbättra deltagarnas kunskaper i allmänorienterande basämnen.

Det är svårt att mäta hur det har gått för deltagarna på SFI och förklara vad det har berott på, främst på grund av att det inte handlar om så många elever och att de inte hunnit läsa på SFI särskilt länge vid projektets slut. Av de 33 deltagarna som hade gått vidare till SFI under projektets gång hade 9 fått betyg i SFI våren 2020. Det går dock inte att dra några slutsatser på den statistiken. De SFI-lärare som har tagit emot elever som kommer från Bas Kalmar menar dock att de är stor skillnad på projektdeltagarna och andra ur samma målgrupp. På projektet har de fått skolvana, fått lära sig att komma i tid, räcka upp handen, prata i grupp och annat som gör att de snabbt kommer in i SFIs skolmiljö. Vidare märker lärarna att deltagarna har haft svenskundervisning och Bas-deltagarna har redan lärt sig grundläggande saker som att ljuda bokstäver och skriva sitt namn. Tiden på Bas Kalmar har i de flesta fallen även gett deltagarna en viss skolglädje vilket SFI-lärarna trodde gjorde att de lättare tog sig an SFI-undervisningen.

”De kan vissa vokaler, de kan skriva sitt namn, de vet att man ska räcka upp handen, de vet vad det innebär att prata med varandra i gruppen, de är positiva och har en helt annan glädje när de går på Bas.” - SFI lärare

Projektpersonalen kunde se att samtliga deltagare utvecklat sitt språk, även om några utvecklades mer och några mindre. Lärarna på Bas Kalmar trodde att de deltagare som gick vidare till SFI hade fått mycket bättre förutsättningar att klara sina studier efter sin tid i projektet.

Öka kvinnor och mäns delaktighet och ge en känsla av socialt sammanhang redan i ett tidigt skede av etableringsprocessen.

Projektets andra individmål handlade om att öka kvinnor och mäns delaktighet och ge en känsla av socialt sammanhang i ett tidigt skede av etableringsprocessen.

I den teoretiska undervisningen gick lärarna igenom olika delar av det svenska samhället för deltagarna för att de skulle få bättre förståelse för samhället de bodde i. Genom olika teman gick projektet bland annat igenom skolan, mat, hälsa, arbetsmarknaden med mera.

Dessutom lades stort fokus på utflykter i närområdet för att deltagarna skulle få en praktisk förståelse och kunskap om Kalmar och närområdet. Deltagarna VETA pratade med vittnade om att kombinationen av aktiviteter hade gjort att de vågade ta för sig mer av samhället och röra sig

ute på egen hand. Bland annat lyftes exempel från deltagare som menade att de hade lärt sig åka buss och inte längre var beroende att få skjuts av familjemedlemmar när de ville åka någonstans. De hade också vågat handla själva och ta med sina familjer till badhuset.

Intervjuerna tyder på att deltagarna i projektet upplever en ökad delaktighet i samhället och har fått en större känsla av socialt sammanhang. Eftersom majoriteten av deltagarna går på Bas Kalmar under etableringstiden sker detta tidigt i deras etableringsprocess.

Höja kvinnor och mäns motivation, självförtroende, kunskap om möjligheter på den svenska arbetsmarknaden och till vidare studier.

VETA gjorde inte någon nollpunktundersökning på deltagarna innan de började i projektet och kan därför inte göra en exakt bedömning om deltagande kvinnors och mäns motivation och självförtroende har ökat inom projektet. Men i intervjuer med deltagarna själva, med personalen och med handläggare på kommunens flykting- och integrationsenhet framkom det att majoriteten av deltagarna hade fått ett ökat självförtroende när de fick syn på sin egen förmåga att lära sig nya saker och förstod att lärarna fanns där för dem och trodde på dem. Även SFI-lärarna berättade om en högre motivation för svenskastudier bland tidigare Bas-elever än bland de som inte gått på Bas Kalmar.

Projektet gav deltagarna kunskap om det svenska samhället, både genom undervisning och studiebesök. Ett av de många teman som behandlades inom projektet var just arbetsmarknaden. När VETA intervjuade deltagarna om deras framtid var det vanligaste svaret att de skulle lära sig svenska för att sedan kunna jobba. Deltagarnas syn på sin framtid tyder på en förståelse av processen för att få ett jobb i Sverige, och hur viktigt det svenska språket är för att få ett arbete.

Förbättra kvinnor och mäns hälsa.

Projektets fjärde mål var att förbättra deltagande kvinnors och mäns hälsa. I projektets ursprungliga format var det stor fokus på hälsa både i teoretisk form och genom fysiska aktiviteter. Deltagarna fick information om kost, rutiner och mat, samt hur man uppsöker sjukvården. De som ville fick möjlighet att lära sig simma och cykla och alla deltagare gick dagliga promenader och tränade på gym. När träningen drogs in på grund av Covid-19 uppgav deltagarna att de saknade gymmet och simningen.

Samtliga deltagare som VETA pratade med uppgav att träningen varit en av deras favoritaktiviteter och att de upplever att de mår bättre av att röra på sig. Personalen vittnade om flera deltagare som hade slutat medicinera för att den nya träningsrutiner gjorde att många fysiska smärtor försvann.

Deltagarna återberättade även för VETA hur de hade fått information om bra mat och hur de skulle tänka kring kosten till sina familjer.

Resultaten i utvärderingen pekar på att deltagarna har förbättrat sin hälsa under sin tid i projektet.

Lika behandling - Inga grupper utesluts eller behandlas avvikande utan inkluderas oavsett kön, ålder, etnicitet, religion, sexuell läggning och funktionshinder.

Det femte projekt målet handlade om att alla deltagare skulle behandlas lika och att ingen skulle uteslutas eller behandlas avvikande.

Projektet hade som princip att alla ur målgruppen var välkomna att delta så länge de klarade av att delta på samtliga aktiviteter. Om en person hade en funktionsvariation krävde projektet att man hade hjälpmedel så att man kunde klara sig igenom Bas Kalmars insatser. Denna punkt var den enda del av projektet som handläggarna på kommunens enhet för flykting och integration framförde kritik mot. De hade önskat att projektet var mer flexibelt i vilka krav man ställde på deltagarna genom att tex låta personer som inte klarade av att gå heltid vara med under halvdagar.

Samtliga deltagare som intervjuats för utvärderingen uppgav att män och kvinnor behandlades på samma sätt på Bas Kalmar, och de berättade att de hade fått mycket kunskap om att det i Sverige var jämlikt mellan könen. Det finns inte något i utvärderingen som tyder på att deltagarna skulle ha behandlats olika utifrån deras kön. Däremot erbjöds deltagarna som tidigare nämnt olika aktiviteter och stöd beroende på vilket språk de pratade. Detta eftersom vissa modersmål talades bland personalen som på så sätt kunde kliva in som språkstöd. De deltagare som talade språk som inte talades av personal fick inte samma stöttning och behandlades således olika. Projektpersonalen var medveten om denna orättvisa men bedömde att det var bättre att ge den hjälp man kunde, än att alla fick det lite sämre för att det skulle vara lika.

Ge stöd i läs-och skrivinläring i sitt modersmål.

Det sista individmålet i projektet var att deltagarna skulle få stöd i läs- och skrivinlärning på sitt modersmål. Huruvida detta mål uppnåddes berodde på vilket språk deltagaren pratade. Alla språk fick inte modersmål då det saknades modersmåls lärare för några språk.

I alla språk där lärare fanns tillgänglig erbjöds deltagare en timmes modersmål i veckan. Utvärderingen visar att de deltagare som hade tillgång till språkstöd och modersmålsundervisning bättre förstod innehållet i Bas Kalmar än de som inte fick dessa insatser.

MÅL PÅ ORGANISATIONSNIVÅ

De effekter projektet ville nå på längre sikt var kopplade till organisationsnivån.

Den första långsiktiga effekten var ett effektivare SFI med högre måluppfyllelse för deltagarna. När vi presenterade individmålen kunde vi se att utvärderingen tyder på att individerna har blivit bättre förberedda för SFI-studier på Bas Kalmar och att det kan antas att de kommer att nå en högre måluppfyllelse. Vi har dock inte möjlighet att mäta effekterna på längre sikt inom projekttiden då dessa effekter inte kommer visa sig förrän om flera år. Men eftersom projektet läggs ner kan vi anta att effektivare SFI-studier för deltagarna inte kommer att bero på projektet om verksamheten inte startas upp på nytt.

Den andra långsiktiga effekten var att man ville skapa en ny långsiktig hållbar modell för arbetet med kortutbildade nyanlända i den inledande delen av etableringsprocessen och att densamma skulle förankras i Kalmar och spridas i regionen och vidare.

Tanken var att modellen skulle tas fram och testas inom projektet och sedan implementeras i kommunen för att nå hållbarhet och långvarig effekt. Projektpersonalen skulle även arbeta för att sprida information om arbetssättet till andra intresserade aktörer.

Under hela projektet arbetade projektpersonalen med att utveckla och förbättra arbetssättet mot nyanlända kvinnor och män med låg eller ingen utbildningsbakgrund. Styrgruppen, där SFI, Socialtjänsten, Arbetsförmedlingen och kommunens Arbetsmarknadsförvaltning var representerade, fick regelbundna uppdateringar om vad som skedde i projektet. Vid några tillfällen presenterade även projektledare Bas Kalmar-modellen och dess resultat för politiska utskott i kommunen. Politiker och kommunala chefer var även inbjudna och medverkade på utvärderarnas lärseminarium. Projektet arbetade alltså aktivt med att sprida information om projektet till relevanta aktörer som kunde fatta beslut kring modellens överlevnad. Projektledaren upplevde att det fanns intresse för att Bas Kalmars verksamhet skulle få fortsätta även efter projektets slut.

Men som tidigare nämnt påverkades projektet hårt av Covid-19 pandemin våren 2020 och avslutades i förtid sommaren 2020. Den avgörande faktorn var att målgruppen nyanlända med kort eller ingen skolbakgrund minskade drastisk i Kalmar när färre personer sökte asyl i Sverige på grund av stängda gränser i Europa.

Resultatet för de långsiktiga effekterna blev att Bas-modellen inte implementerades vilket betydde att projektet inte kommer leda till en hållbar långsiktig modell för målgruppen, trots att man inom projektet arbetade mot detta mål.

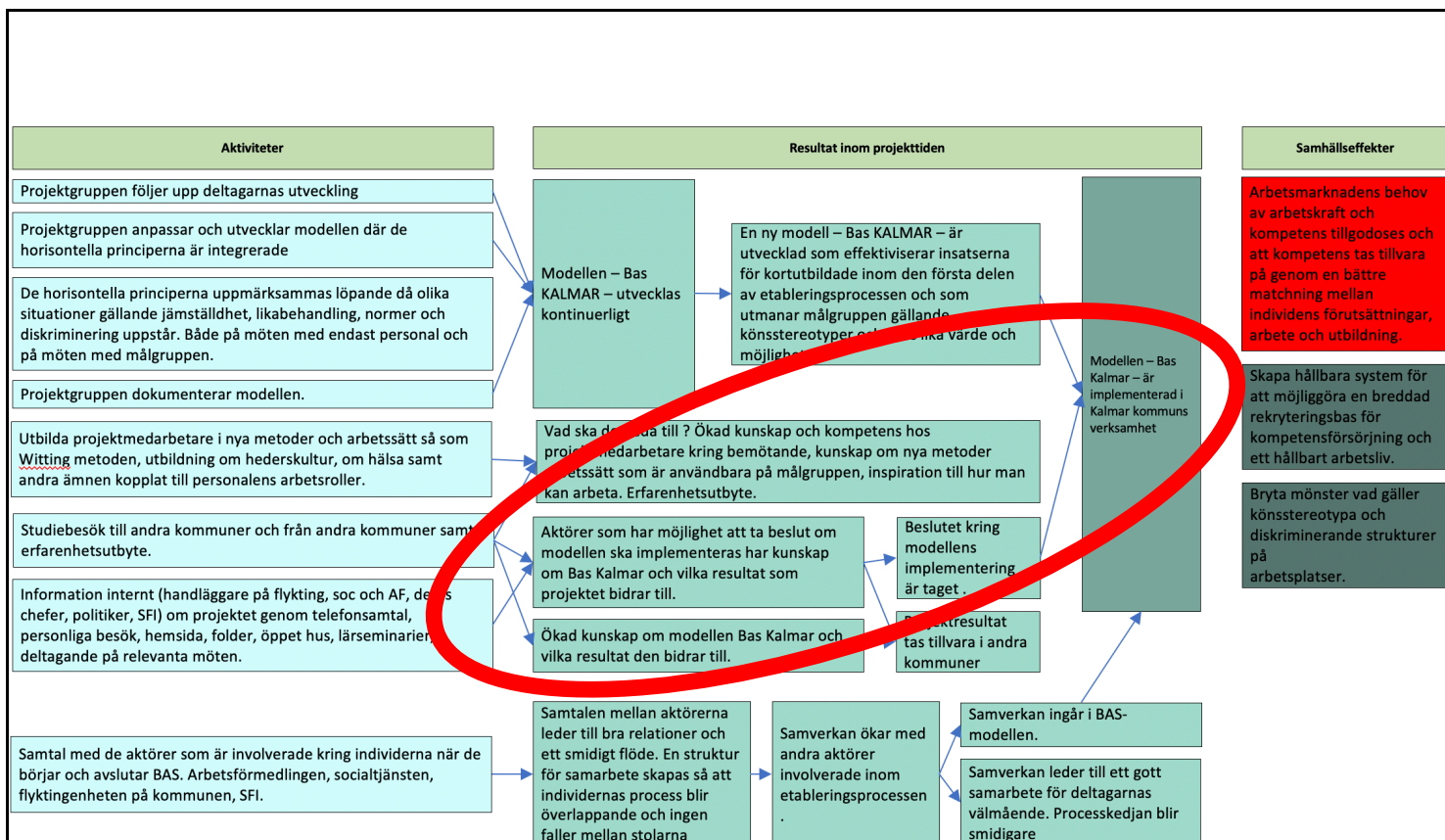
SAMMANFATTANDE ANALYS OM PROJEKTETS MÅLUPPFYLLELSE

Även om projektet inte fick fullfölja hela projekttiden pekar utvärderingen på att man var på god väg att uppfylla målen på individnivå. Både projektpersonal, deltagarna och personal hos samverkande aktörer hade upplevelsen att deltagarna utvecklades inom projektet både i självkänsla, motivation och kunskapsmässigt. Alla personer VETA intervjuade i utvärderingen trodde att nyanlända kvinnor och män som hade kort eller ingen utbildningsbakgrund hade mycket bättre förutsättningar att klara SFI och integreras i samhället efter att ha gått på Bas Kalmar.

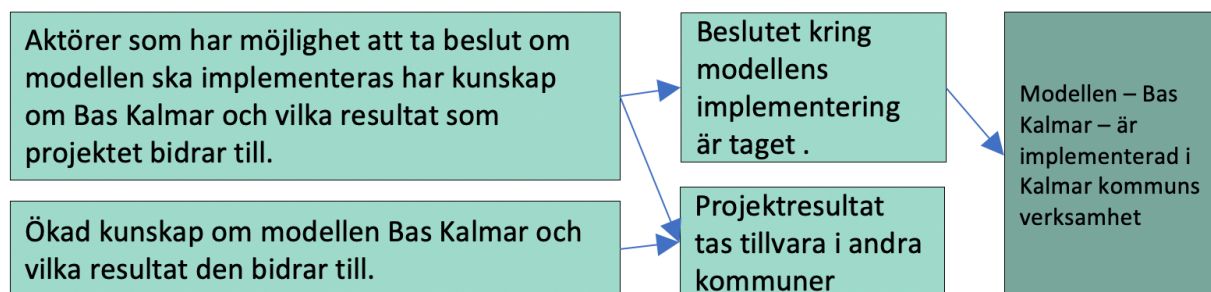
3.5.RESULTAT KOPPLADE TILL HÅLLBARHET

Om ett projekt påvisar en hög relevans, är väl genomfört och har en god måluppfyllelse kan man anta att det finns goda förutsättningar för att resultaten från projektet ska bli hållbara på längre sikt.

En av de intervjustudier VETA gjorde inom ramen för utvärderingen var särskilt inriktad mot att ta reda på vilka förutsättningar som fanns för implementering. Studiens teoretiska ramar utgick från vissa specifika delar av förändringsteorin på organisationsnivå som illustrerar nedan (figur 5 och 6). Dessa delar visar att för att Bas Kalmar-modellen skulle implementeras behövde beslut fattas kring implementering. För att det skulle ske behövde aktörer som hade möjlighet att fatta beslut om projektet ha tillräcklig kunskap om Bas Kalmar och vilka resultat projektet kunde bidra med. För att projektet skulle skapa hållbarhet även i andra kommuner och regioner behövde kunskapen spridas även dit. För att projektet skulle nå dessa mål behövde de jobba med informationsspridning och utveckling av Bas Kalmar-modellen.

Figur 5. Inringning av delarna av i förändringsteori som var av särskild vikt för en god hållbarhet.

Figur 6. Detaljbild på delarna i förändringsteorin som var av särskild vikt för en god hållbarhet.

Intervjuerna med nyckelpersoner som satt på strategiska poster inom kommunen och projektets samarbetsparter visade att kunskapen om projektet var god. De intervjuade tog del av information från projektet samt dess utveckling genom att träffa deltagare, få återkoppling från projektledaren, medarbetare, handläggare och SFI lärare, genom studiebesök hos projektet samt när projektet informerade på olika möten.

Vidare upplevde samtliga intervjuade i studien att Bas Kalmar var mycket relevant för kommunen och övriga aktörer som var nära projektet. Samtliga intervjuade hade kännedom om de svårigheter och hinder målgruppen stötte på när de var nya i Sverige och bedömde att Bas Kalmar var ett bra stöd under deras första tid i etableringsprogrammet.

Förhoppningen som fanns bland de intervjuade var att projektet på lång sikt skulle leda till en kortare integreringsprocess i Kalmar för de som hade en lång resa i utbildningsvärlden genom att förbereda dem och ge förutsättningar att klara SFI. Man såg ett behov av att ge individerna tid att landa, reflektera och lära sig grundläggande färdigheter innan man började på SFI.

Personalen kopplade till SFI upplevde väldigt goda resultat från Bas Kalmar och hoppades på att projektet i sin helhet skulle implementeras i kommunen då de såg ett stort behov av verksamheten. Politikerna och representanterna från kommunen var försiktigt positiva till en implementering vid tidpunkten för intervjuerna (hösten 2019). De tyckte att projektet var bra och trodde att det skulle implementeras på något sätt, men inte i sin helhet. Man var inställd på att utvärdera vilka delar som gav bäst effekt och behålla dessa, anledningen var att man tyckte att projektet som helhet var för kostsamt.

”Behöver utvärderas vilka delar som ger önskad effekt, dessa bör implementeras på flykting och integration.” – politiker

För att implementering av projektet skulle bli aktuellt krävdes enligt de intervjuade att det först och främst fanns finansiering för verksamheten. Att lösa finansiering låg främst på politikerna, förvaltningen och hur de gjorde prioriteringar. Vidare ansåg man att det krävdes förståelse i kommunen för målgruppen; att det fanns kunskap om att målgruppen existerar och vilka behov de har och på vilket sätt Bas Kalmars verksamhet mötte målgruppens behov. Detta för att ge legitimitet åt att kommunen skulle lägga pengar på en sådan verksamhet. Man menade också att politisk vilja var avgörande för en implementering.

Slutligen menade respondenterna att en viktig faktor för att man skulle implementera projektet var att behovet av verksamheten kvarstod. Vid tidpunkten för intervjuerna hade antalet nyanlända personer som anvisade till Kalmar minskat till betydligt lägre nivåer än vad man sett tidigare år. Man menade att om målgruppen inte fortsatte att komma till Kalmar behövdes inte heller projektet.

SAMMANFATTANDE ANALYS OM PROJEKTETS HÅLLBARHET

Utvärderingen visade att det generellt sett fanns en god kunskap om projektet bland de nyckelpersoner som intervjuades. Samtliga respondenter hade samma bild av vad projektets syfte och mål var, vilket tyder på att projektet var framgångsrikt med att sprida information om verksamheten.

Politikerna menade att man skulle implementera projektet om behovet kvarstod. Det visar att utifrån projektets arbete så gav man beslutsfattare goda förutsättningar att skapa hållbara effekter. Som redan nämnt påverkades dock projektet av Covid-19 pandemin våren 2020 och beslutsfattarna på kommunen bedömde att behovet inte längre fanns av projektet när Kalmar inte längre tog emot nyanlända som direkt följd av pandemin.

Vi ska inte spekulera i vad som hade hänt om pandemin inte slagit till i världen. Men med det sagt så visar utvärderingen att projektet gjorde ett gott arbete med att sprida kunskap och förståelse om sin modell och verksamhet vilket var det första steget för att skapa hållbara effekter av projektets resultat. Vidare visade utvärderingen att de aktörer som behövde vara informerade om projektet och hade beslutsmandat om dess framtid ansåg att insatserna var relevanta och att det fanns intresse att behålla Bas Kalmar i någon form för att fortsätta nå de resultat som projektet genererade hos målgruppen.

4. SLUTSATSER

Vi ska börja med att sammanfatta några av de viktigaste projektresultaten utifrån våra utgångspunkter för utvärderingen.

Utvärderingen visar att projektet har varit väl genomfört. Man har genomfört de aktiviteter man åtagit sig att genomföra, och samtliga deltagare har varit mycket nöjda med sin tid i projektet. Det har funnits ett behov av riktade insatser mot målgruppen och samtliga aktörer kopplade till projektet har upplevt en hög relevans av Bas Kalmar. Även om projektet inte fick slutföra hela projekttiden så visar utvärderingen att man var på god väg att uppfylla projektmålen på individnivå, flera av individmålen hade redan uppnåtts när projektet avslutades i förtid. Målen på organisationsnivå handlade om att ta fram en modell som skulle kunna leva kvar i kommunen. Under utvärderingens gång såg det ut att finnas goda förutsättningar för en implementering av ett arbetssätt som var väl anpassat för målgruppen, men på grund av Covid-19 lades projektet ner i förtid. Projektgruppen dokumenterade projektiden i slutet på projekttiden och beskrev arbetssättet i mallar och lathundar. Modellen Bas Kalmar kan därmed anses vara framtagen och utvecklad. VETAs rekommendation är att kommunen återupptar arbetet med Bas Kalmar när pandemin är över och Sverige återigen börjar ta emot flyktingar.

Om man ser till målen i utlysningen (Utlysning, Diarienummer 2017/00484) skulle projektet på kort sikt resultera i att kvinnor och män som stod långt ifrån arbetsmarknaden kom i studier eller arbete. Bas Kalmars målgrupp stod långt ifrån arbetsmarknaden på grund av sin korta utbildningsbakgrund. I Sverige krävs det att man kan läsa och skriva för i stort sett alla jobb och studier. Genom att öka individernas förutsättningar att klara sina SFI-studier ökade man även deras förutsättningar för att komma i arbete eller studie. På lång sikt var utlysningens mål att projektet skulle skapa hållbara system för att möjliggöra en breddad rekryteringsbas för kompetensförsörjning och ett hållbart arbetsliv samt bryta mönster vad gäller könsstereotypa och diskriminerande strukturer på arbetsplatser. Här kan vi se att projektet var på god väg att skapa en hållbar struktur för hur man kunde hjälpa målgruppen till en bättre etableringsprocess och på så sätt öka deras förutsättningar att nå självförsörjning och därmed bredda rekryteringsbasen. Projektet behandlade ämnen som jämställdhet och möjligheter på den svenska arbetsmarknaden inom sin undervisning och deltagarna uppgav i intervjuerna att de fått lära sig om normer kring jämställdhet i Sverige och att män och kvinnor är mer jämställda här än i deras hemländer. Deltagarna återberättade att i undervisningen på Bas Kalmar fick kvinnor och män samma information om samhället och arbetsmarknaden. Man kan dock fråga sig om det är de personer som står allra längst ifrån arbetsmarknaden som ska vara de som bryter könsnormerna på arbetsmarknaden när sverigefödda väletablerade personer misslyckas med detsamma. Man kan tänka sig att projektets målgrupp har en mycket längre väg att gå i frågan om icke stereotypa yrkesval än till exempel en person som är uppvuxen med svenska jämställdhetsnormer.

Om man lyfter blicken utåt i världen och ser till tidigare forskning och studier kan man se att Europaparlamentet har lyft följande nyckelkompetenser som nödvändiga för att nyanlända personer ska utvecklas på ett personligt plan, vara aktiva medborgare och socialt integrerade och ha ett arbete.

Nyckelkompetenser för ett livslångt lärande

Kommunikation på modersmålet och på främmande språk

Matematiskt kunnande och grundläggande vetenskaplig och teknisk kompetens

Digital kompetens

Lära att lära

Social och medborgerlig kompetens

Initiativförmåga och företaganda

kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer

Figur 7. Nyckelkompetenser som en individ behöver för personlig utveckling, ett aktivt medborgarskap och för social integration och sysselsättning. (bilaga till Europaparlamentets och rådets rekommendation om nyckelkompetenser för livslångt lärande 2006).

Bas Kalmar har inom projektet erbjudit sina deltagare undervisning på modersmål och på svenska. Man har haft grundläggande matematiklektioner och undervisning i datorkunskap. Deltagarna har fått uppmärksamma sin progression och upptäckt att det inte är för sent för dem att lära sig nya saker. Genom utflykter och praktisk kunskap har deltagarna fått möjligheten och ökade förutsättningar att skapa social och medborgerlig kompetens. Projektpersonalen och deltagarna själva vittnar om att projektet har ökat deras motivation och visat dem vägar de kan ta i framtiden. Slutligen har utflykter och lektioner i vardagsliv gett deltagarna ökad kulturell medvetenhet som på sikt kan leda till kulturella uttrycksformer.

Det går alltså att konstatera att enligt tidigare forskning så bör deltagarna som har gått på Bas Kalmar ha mycket goda förutsättningar för personlig utveckling, ett aktivt medborgarskap, social integration och sysselsättning.

En av projektets större utmaningar var att man inte kunde erbjuda samtliga deltagare samma insatser kopplade till språket eftersom det saknades personal och modersmåls lärare på flera av språken. Detta kommer givetvis att påverka måluppfyllelsen och resultatet för de individer som inte fått språkstöd i undervisningen eller modersmålsundervisning. Projektresultaten pekar på att när man jobbar med målgruppen nyanlända med kort eller ingen utbildningsbakgrund spelar insatser på modersmål en väldigt stor roll med personernas förståelse. Det är de personer som pratar "små" språk som fått minst språkinsatser i projektet. I vissa av språken har det inte ens funnits tillgängliga tolkar i hela Sverige. Dessa personer, som har kort skolbakgrund och pratar mycket ovanliga språk, riskerar därmed i högre grad att bli marginaliserade i Sverige och hamna i utanförskap, då deras väg till integration och förståelse möter fler hinder än de som pratar vanligt förekommande språk. VETAs rekommendation till liknande insatser i framtiden är att se över hur man på bästa sätt kan stötta och förbereda dessa individer under deras integrationsprocess, när språkstöd och modersmåls lärare inte finns att tillgå.

5. REFERENSER

Avropsförfrågan med svarsformulär, Svenska ESF-rådets ramavtal Projektutvärdering diarienummer 2015/00059

Europaparlamentets och rådets rekommendation, den 18 december 2006, ”om nyckelkompetenser för livslångt lärande”. [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006H0962&from=EN>]

Migrationsverket, 2020, ”*Prognosen för flera ären-de-slag justeras nedåt på grund av pandemin*”. Uppdaterad 2020-05-04, [<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2020/2020-05-04-Prognosen-for-flera-arendeslag-justeras-nedat-pa-grund-av-pandemin.html>] läst 2020-07-02.

Utlysning för ”*Småland och Öarna – Breddad rekrytering för arbete*”, Europeiska socialfonden, Diarienummer 2017/00484